

Tartalom: Egy nap Korondon; (Erdődi János) 109. l. A' Donnersbergi báró, (y.) 112. l.

Egy nap Korondon.

Egy régebb mult évből.

Korány derült; újult élet ömlött a föld szenderébe, cziheart hagyott a félénk nyúl, fenn csattogta énekét a kis pacsirta, élvezetre sietett a csapódár veréb, 's hát a tarka lepke? Nő szivére szállt, az ifju hű szerelmet eskütt nékie 's szíve megszakadt, hogy a lepke elszállt. —

Szegény ifjú! Tudnod kell vala, hogy:

Az asszonyszív a' hivséget
Csak szükségből ismeri;
Csak a' rut hív, kinek szivét
Már az ördög sem kéri.

Szegény ifjú! Azt is tudnod kell vala, hogy:

Bolond, ki az asszonyszónak,
Eskügyék bár, többet hisz,
Mint a' mit egy porszem nyomna,
Mellyet minden szél elvisz.

Korány derült, új élet omlott a' fürdői vendégek' lábaikba. Szivökbe talán? Az érző szivben mindig élet van; az érzéketlen, melly dult hazának könnyet nem sír, keljen bár egy nap abban, vagy dühöngjön tűzhegy ürében — életet nyerni nem képes. Távozz sátán! — 's lábak mozogtak, és szájak italra, csókra és szóra. — Itt egy lánycsoport, ifjak még és gyöngék mint komlóin, műértő leg beszélt 's határozottan Kant' philosophiájáról; egyetértett a' categoricus imperativusban; megezáfolta a' tisz-

ta ész' birálatát, 's pártolta a' gyakorlati észét. Nők csak ezt használhatják. Majd átsapongott a' törvényekre, 's úgy látszott, jártas abban is, mert biztosan, mint könnyü test levegőben, lebegett fölötte. — Innen átlebbent a' politica' jégmezejére; mellyen már annyi hazafi és hazátlan fi esett el, vagy bércsuklyát kötve, haladott azon, a' közjólét' boldogsági díjáért önczél felé. De a' lánycsoport itt is honn volt, 's tiszta elveket fejtett föl, hasonlókat a' nagyon becsületes Normann honfiéihoz, ki egykor azt állította, hogy a' fehér nem fekete, 's most folyóiratot szerkeztet — Távozz sátán! 'S ezt most kétszer mondám: Bölcske leányról és Normann honfi elvektől oltalmaz u ram! Rettentő csapás a' férfin ¼ vér kimivelt nő; még rettentőbb átok a' gondolat-gyilkolás, — gondolám, 's tovább ballagék, miután a' látottak- és hallottakra pro concoctione egy pohár szesztelen savanyó vizet kiittam. — Az ember valóban nem képzei, mennyi rossz ellen használhat a' korondi víz! — És még azért is nagyon jó azt inni, mert — mások is iszzák. Térjünk őszintén enmagunkba, 's hányszor leendünk kénytelenek megvallani, hogy ezt; vagy amazt tettük, mert — mások is tették. Ez az istenmű' törpült parodiája.

Oldalútra tértem külmagányt kereső. Keblem' mélyén magány ült már, zord és sötét, mint emberben, ki ingadoz az emberekbe vetett hitében, ki fölemelt fővel mondhatja el, hogy soha sem csalt, legalább tudva 's akarva

bizonytal nem, de ki a közléten ejtett sérvet kinosabban érzi, mintha mindig ujuló szív-sérvét keselyű szagatná hajnaltól estig, esttől hajnalig.

Egy lányka jött most velem szemközt. — Arcvonalai szendén derültek föl búáryolatból, mély gond űlt magas homlokán, szemében lelke, mosolyában enyhült búemlék, szavában szíve. Valóság és ábránd, e különnek, bájkecs-csel olvadtak össze az egész édes zenéjében. Legelőször láttuk és értettük egymást; mű megváltunk 's egymásra találunk, ha a földi lét elporzik; egymásra ösmerendünk a csalogány' gyászdalában, tört rozsája fölött, egymásra a Niagara' vad zuhatagjában, — mindenütt, örökre!! — Kéjtelve menék tovább; szívemből hófehér szerelemvirányok nőttek föl, illatjuk égbe hatott, 's lelkemet azon hévpontra ragadták, milyen hévvel szoritnók keblünkre az epedő lilomat, a csapodár georginát, a kaczer tulipántot, minden embert —. 'S én kiterjesztetem karjaim lázzongó képzeletemben illatos virágot, vagy embert karolni, 's im — egy piperkőcz dült azok közé! egy olyan modorú, mint a Heine' 'szegény csuklyássa', ki ellen ő sem akart írni. — Ebédre hívott; mert mit tehet egyebet egy piperkőcz? 'S én 'alázatosan' megköszöntem, de nem mentem; mert mit tehet egyebet az erdők' elszigetelt lakósa? Mit is csináljak én az ilyen szálára vont lelkekkel?! — Távozz sátán! —

Egy áldáscsepp 's vedernyi átok terhült marajtam. Külmagányt nem leltem, 's annyival mélyebben éreztem a benső' fulánkját. Egy . . . a holdogult Göthe' szellemgépelyéből simult oldalamban mellé. Rettentő! Ez az ember el akarta hitetni, hogy én tudós vagyok, mivel ő önmagáról szilárdul hitte azt. 'S ez az én bojtortudósom philosophus is, mert — feledékeny! Nem király-e a színész, ha koronát teszen fejére?! Én tudós — az ő értelmében?! Nevét-

séges! Én tudós vagyok a szívemmel 's valóban nem irigylem a szellemtudósokat. Szív a gondolatok' hazája, szív az akarat.

'S még pört is kelle hallgatnom; szekerest fogadott egy úr, őt a fürdőről Sz. Udvarhelyre viendőt. Most hárman akartak azon fizetésért felülni. A' székely nem értette a' tréfát. Végre egy fő asszonyosság, millyennek minden asszonynak lennie kellene, hogy mindenki tisztelje, 's ki a' hazának derék honfiakat és honleányokat adott és nevelt, részt vön a' vitában, nevetve monda: azokat az urakat inkább elviheti kend, mint másokat, kevés fizetésért is, mert az egyik procurator, 's ha kendnek pere van, segít kenden; a' másik doctor, 's ha beteg lesz, meggyógyítja; a' harmadik pap, 's imádkozik kendért. — Nagyságos asszony! felelt a' székely, a' ki pörtét prokátorra, testét doctorra 's lelkét papra bizza; — azt az ördögök elviszik. — Fizessenek háromért 's hármat viszek, másként csak egyet, mert csak egyre volt az alku. — Igazad van atyafi! gondolám 's tovább menék.

'S még mind nem vala vége a' kisértetnek. Lassu léptekkel, fejhajtva, tarka selyem zsebkendőjét hosszan lobogatva háta mögött jött velem szemközt egy Széladon, hosszú és sápat mint telehold' árnya. — Oh jaj! még ez is! gondolám 's félre tértem, de e' szívhóldkóros meglátott a' rokon lelkek' látszójével 's hozzám szolt a' rokonszenv' jelhírlőjén — Politicát és boldogtalan szerelmet mint azonosokat össze elegyített, habbá vert, 's gyorsan, mi előtt védhetém vala magam, bekente vele béketüresem' állat, kaczerot fent öntapasztalásához, 's közbe édes anecdotákat regélt a' Dagobertekről és Alvincziről, 's mind azt bizonyos gyomorhangon, melly vad izú, mint vad kácsa' fojtott leve ha még meg is égett. — Távozz sátán! kiálték, 's habzó béketüresével szaladék el, keresztül az országuton, mind fennebb fennebb, míg szerencsésen, gyakran félve vissza tekintgetve, a' Hollokő' csucsán állék! — —

Szép egy tiszta nyári korány, szép mint férfi' lelkesedése haza- és alkotmányért; szép, mint első szerelem' vestai tüze, hű rokonérzés' kéjzönében; tiszta és szelid, mint a' Julia' szíve volt, melly szemegében olly szivrezzentve szólt a' lelki avatotthoz. Többször is mindig, de egy tiszta nyári korány' derültében senkire, semmire sem tudok gondolni, csak az ő szem-sugaraira, 's ezekben az ő nyári korány szívere. — És én szerettem őt, mint lélek a' szívet, mint ész a' szellemet, mert ő értelmes is volt, 's ez ritkaság. Van elég eszes, szíves, lelkes, szellemes; kecselé némben a' világon, ah, de értelmes, — olly kevés! — És ma olly tiszta a' nyári korány, mint a' vissz' emlék ő reá, 's a' napokra, mellyek rég elhunytak messze hóberczek mögött.

Mindenütt szép egy tiszta nyári korány, de különösen nagyon szép egy fenbérczen, melly főjét fejedelmileg emelte a' vidék fölbe, 's büszkén néz le a' magasból völgyre és patakra, emberre és szenvedélyeire.

'S magányt leltem itt végre, mellyet ohajtottam: pusztá magányt az anyagnak; népest a' szellemnek. Mint éhezett, akként éldeltem a' dicső reggelt. És én láttam, tisztán, miként éled minden; miként serdülnek ezernyi életek, önmagukban dicsőítők az életistent, melly bennök és ők benne. És én hallám, melly biztossan köszönté a' gyöngé fűszál a' szakállas bogánct; látám, mint ölelik zöld érzéssel egymást százados bükkök, karolák át a' szőke fürtös nyirt, néztek le mosolygva a' lábaikhoz trespert gyalogfenyőre. És én érzém, miként futja be mindnyájuk' karját teremtsi rokonérzet, eredeti szeretet. Csak az ember, gondolám, ez a' hideg vizenyős pornövény, egy teremtsi istennel saját mellében, bölcskén pöffedező képpel számígtatva önhasznát és más' kárát, nem éled a' tollasok' zenéjökben, nem örvend a' kis emlénynek, nem futja el keblét rokon lét-sejtes a' susogó

erdő' látására, szívet magasb érzet az ember' szeméből. Mert minden szeret, csak ő nem: ő uralkodik! — De mi gondom nekem' az illy emberekre!! Én szeretek, mert szerettem egyszer örökre, 's éldeltem mind azon ezernyi örömeiket, mellyek a' nem szerető' szíven hasonlók jégvirágokhoz üveg lapon.

Az erdélyi fürdők' vidékei között Radnaét tartom legszebbnek, 's második helyet ítéletem szerint a' korondi vagy más névvel árcsói fürdő' szép tája érdemel. — Korond Udvarhelyszék' egyik népesb falvai közé tartozik, Udvarhelytől éjszakra mintegy 4 órányira, melly távolság, a' nélkül hogy e' város' közelebb hozatalát kérni kellene, mint hajdon az oláhfalviak II. Józsefet kérték: hozná Bécsset közelebb Kolozsvárhoz; bizonyosan 3 órára deválválódnék, ha útja helyenként nem csak szekér, hanem lélekkrázó is nem volna.

Légyen szabad tárgytól eltérve, egy két szót az udvarhelyszéki utakról szólani. — Volt idő, a' mint mondják, midőn Udvarhelyszék bámulatos gyorsaság és szabatossgal haladt az útsinálásban; van idő, a' mint romokban láttam, midőn éppen olly bámulatos hanyagsággal áldoztatnak már kész útjai a' pusztulás' dæmonjának. Oka fölött több véleményt hallottam mindenfelé hangzani: 1. Rendes fő útbiztos nélkül rendetlenül menyen a' dolog, már pedig egy illyen' számára nem nyerhetni fizetést. 2. Az alkirálybirák nem szorítják elég szigorán reá kerületjeiket az évenként meghatározott hat napi útsinálásra, és a' dullók 25 p. forint évi fizetésért hivatalukat nagyon lágyon folytathatják. 3. A' posztó nadrágos nemesség legkevesbbésem akar részesülni a' közterhek' hordozásában. Hogy ezen méntségek közül mindenik vagy mellyik való? határozza el az anyaszék; annyi bizonyos hogy az utak rosszak az egész székben csak

nem minden kivétel nélkül. Már pedig a' jelen évtizedben e' széknek, mint egy gazdagságban maradt öröklőnek, csak rendes gazdálkodásra vala szüksége, hogy kincsből, 's a' jó utak valódi kincsek, ki ne fogyjon. Jobbulni soha sem késő.

Korond catholicus és unitarius lakóival, kik valamint az egész sóvidék, 's mondhatni Udvarhelyszék' nagyobb része sovány földük miatt inkább zsendely, deszka 's más faeszközökkel kereskedésből élnek, regényesen fekszik a' keskeny völgy' déli torkában, alatta a' Kalanda hegynek.

Egy órányira innen elaggott bükkek' árnyaiából emeli föl ködlepte főjét egy nagy hegy a' Firtos, várromjaival szirthomlokán. — Hogy e' vár az ó vagy középkorban épült-e, 's azutáni birtokosai le a' jesuitákig kik voltak, bizonyossággal nem tudhatni; jelenleg énlaki és firtosváralyai szabad székelyek birják területét 's azt többnyire zabbal vetik bé. Ezek a' ferencz szerzetesektől vásárolták azt. Az egész várból jelenleg csak az egyház' alapromjai 's egy kápolnadüledék láthatók. Környéke sok kincset tart. Ez előtt több évekkel egy firtosváralyai székely' ekevasa vert aranyat fordított fel, azonnal keresésre indult, 's néhány napok alatt nem csak Firtosváralya hanem az egész vidék annyira feltúrta azon szántó földet 's a' vele határosokat, hogy rög rögön nem maradt. Csakugyan sok aranyat is kaptak, és sokan meggazdagodtak akkor. Többnyire a' Theodosius' korából valók voltak. — A' hegy' tetője lapály. — Meglepő kilátás jutalmazza innen az utazót. Keletre a' gyermekói hóbérczek, a' korondi havasok, a' szurkos fenyőkkel övezett zöld róna, e' hegységek' alját képező; délszakra Udvarhelyszék fel a' Barczaságig; nyugotra a' kis Küküllő, Nyárád, Maros és Aranyos folyamok gazdag téreikkel, 's itten a' tordai hasadék zárja el a' látkört; éjszakra szemközt e' várrommal a' magasan fekvő Agyha, egy regényes alakú falu; lábai alatt a'

fürdői épületek, tovább a' két Sófalva, 's a' völgy' éjszaki torkában Parajd gazdag sósirtjeivel 's a' szovatai hegységek.

Mennyi szép, mennyi áldott vidék! 's miért nem boldogok lakóji még is! Miért kénytelen a' nép csak nem az egész hazában, a' mindennapi kenyér' szükségével küzdeni? Küzdeni minden szorgalma' daczára is! Szívem elfogódott; lelkem előtt felmerült a' zivataros multkor népdöklő viharaival; a' visszátkodó jelenkor az egyenetlenség' bős szellemével üdvében; 's a' kétes utókor, mellyet jobbnak reményl az ész, de a' szív, oh a' szív alig sejtethi azt. —

(Vége közelebről.)

Erdődi János.

A' Donnersbergi báró.

Boz (Dickens) után ángolból.

Bierrausch Henrik, Freyherr von Donnersberg Némethonban, egy olly ifju báró vala, a' millyet csak kívánhatunk. Nincs miért mondanunk, hogy ó kastélyban lakék, mert micsoda német báró lakott valaha új kastélyban? Ezen tisztelendő épülettel sok csudás környületek valának kapcsolatban, mellyek közt nem a' legkevesbbé döbentőbbek és titoktelibbek valának, hogy szélfúváskor dörömbölt a' kéményekben, sőt még üvöltött is künn a' szomszéd erdő' fái közt, és hólóvilág' idején, a' hóló' sugárai bizonyos néző vagy lövőlikakon utat kaptak maguknak a' falon át 's valósággal az öblös terekek' 's folyosók' némelly részeit egészen megvilágíták, másokat ellenben setét árnyékban hagyának. Azt gondolom, hogy a' báró' őseinek egyike, megszökülve pénzben, egy gyilkot marta némi úri emberbe, a' ki egy estve beszóla hozzá utját kérdeni, 's a' köz gyanu a' volt, hogy ama' csudateli történetek ennek követke-

zésében jöttek elő. Én még is bajosan hitethetem el magammal, hogy úgy lett volna, mert a' báró' őse szelid, nyájas ember levén, nagyon busult azután heveségén, 's erőszakos kézzel el-tulajdonítván egy rakás követ és épületfát, mely-lyek némi gyengébb bárói valának, mentőül egy kápolnát építtete, 's így az égtől az e-gész követelésről teljes nyugtatványt kapa.

A' báró' őseirőli beszéd eszembe juttatja, mi nagy joga vala neki törzsökfája iránt tiszteletet követelni. Bizony félek megmondani, meny-nyi őse vala bárónknak; de azt tudom, hogy igen sokkal több volt, mint akárkinek is az ő idejében 's csak azt ohajtom, bár élt volna ezen utósó időkben, hogy legyen neki még több. Nehéz baj az elmúlt századok' nagy embereinek, hogy olly korán kelle nekik a' világra jöni; mi-vel józan észszel nem várhatni, hogy egy ez előtt három vagy négy száz évvel született embernek annyi rokona lett legyen előtte, mint olyan-nak a' ki most született. Az utósó embernek, akár ki legyen az — ha mindjárt foltozóvarga, vagy a' legalább való kutya leend is, — hosszabb törzsökfája lesz, mint a' most élő legnagyobb ne-mes embernek; 's én azt állítom, hogy e' nem szép.

No's Donnersbergi Bierrausch báró — derék barna legény volt, fekete hajjal és hosszú bajuszsal, ki vadászatra lovaglott haragos-zöld posztó öltözetben, veres bagaria csizmában, 's egy vadász kürttel, mellyet a' vállára vete mint egy posta kocsis. Mikor ezt a' kürtöt megfúvá, huszon négy alsóbb rangú nemes ember, egy kis-sé durvább haragos-zöld posztóban, 's egy kis-sé vastagabb talpu veres bagaria csizmákban tüstént felkerekedék, 's aló nyargalt az egész sereg, simított kert-stakétához hasonló láncsák-kal a' kezében hajhászni a' vaddisznókat, vagy talán felkutatni egy medvét, melly utóbb eset-ben a' báró ezt elébb megölé 's aztán zsirjával kikené a' barkóját.

Víg élet volt ez a' bárónak, 's még vígabb a' báró' kísérőinek, kik ivák a' rajnai bort min-den estve, mig asztal alá hullottak 's akkor a' flaskókat a' földre szórák 's pipát kértek. So-ha sem volt illy vidám, lármás, vigalmas, ka-czajos nép, mint a' donnersbergi jó kedvű tár-saság.

De az asztalnáli gyönyörök, vagy az asz-tal alatti gyönyörök egy kis változmányt kíván-nak; kivált midőn ugyanaz a' huszonöt ember ül, ugyanazon asztalhoz, ugyanazon tárgya-kat vitatni, 's ugyanazon történeteket beszélni. A' báró unni kezdé magát 's izgatás kelle ne-ki. Czivódáshoz foga nemes embereivel 's pró-bála minden nap kettőt hármat megrugdosni kö-zülök. E' mulatságos változás vala eleinte; de egy hanguvá lön amúgy egy hét mulva, 's a' báró egészen duzzadtá válék, 's kétségbe esve járt valami új időtöltés után.

Egy este, egy napi vadászat után, melly-ben Nimródot felül haladá, 's újra egy fain medvét löve 's diadallal haza hozá, Donners-berg báró komoran ült az asztalfőn, kedvetlen tekintettel szemlélgette tereme' füstös boltoza-tát. Öblös billikumokkal nyelé a' bort, de men-nél többet nyelt annál inkább ránczba szedé homlokát, a' jobbja 's balja felől ülés' veszélyes tisztességével megkülönböztetett nemes embe-rek csudakép mimelék őt az ivásban 's ők is rán-czolák egymásra a' homlokukat.

„Töltsünk!“ kiálta egyszerre a' báró, jobb-jával az asztalra csapva, 's baljával bajuszát esa-varitva. Töltsünk poharat Bierrausch bárónénak!“

A' huszonnégy haragos-zöld elhalványult, kivéven huszonnégy orrukát, mellyek változ-hatlanok valának.

„Bierrausch bárónénak, mondám,“ ismét-lé a' báró, 's körül nézé az asztalt.

„Bierrausch bárónénak!“ dörgék a' hara-gos-zöldek, 's huszonnégy torkokon lefuta hu-szonnégy országos icze ollyan ritka ó bakator

hogy magyalák negyvennyolcz ajakukat-utána, 's ujra intének.

„Von Schwellenhausen báró szép leányának!” monda Donnersberg, kegyesen kimagyarázni méltóztatván. „Mefogjuk kérni atyjától, mi előtt hólnap a' nap lemenne. Ha megtagadja kérésünket, levágjuk az orrát.”

Durva zajgás támad a' társaságban 's minden ember illeté rémitő jelentőséggel elébb kardja' hüvelyét és aztán orra' hegyét.

Milly felséges dolog szemlélni a' leányi kegyességet! Ha a' von Schwellenhausen báró leánya elfoglalt szívével menti magát, vagy apja lábaihoz borúl és könnyeivel bészozza, vagy csak elájul és az öreg úriembert görcsös fohászokkal ostromolja, százban lehet egy ellen fogadni, hogy a' von Schwellenhausen' kastélyát fenekestől felforgatják, vagy is inkább őt magát az ablakon kihányják 's kastélyát lerontják vala. A' kisasszony azonban békével marada, midőn másnap reggel egy koráni küldött meghozá a' Donnersberg' kérését 's szerényen szobájába vonúla 's ablakából lesé kérőjének 's kíséretének jövetelét. Mihelyt megbizonyosodék hogy a' nagy bajuszú lovag az ajánlott férj, apja' elejébe siete 's kifejezé, hogy kész magát szülői' nyugalmaért feláldozni. A' tiszteletre méltó báró gyermekét karjai közé fogá 's öröm pislogásokat hullata.

A' kastélyban azon napon nagy ünnepély vala. A' Donnersberg' huszonnégy haragos-zöldje örökös barátságfogadást cseréle ki von Schwellenhausen' tizenkét haragos-zöldjével 's megígéré a' vén bárónak, hogy addig iszszak a' borát mig kicsirázik; azt értvén hihetőleg alatta, mig egész arczuk úgy kivirágzik, mint az orruk vala. Minden ember meglapogató minden ember' hátát, midőn az elválás' órája eljőve és Donnersberg báró 's követőji vígan haza lovalának.

Hat egész hosszú hétig karácsonjok vala

a' medvéknek és vaddisznóknak. A' Donnersberg és Schwellenhausen házak egyesülének, láncsák rozsdásodának 's a' kürt béreke a' fuvatlan-ság miatt.

Ezek nagy idők valának a' huszonnégynek; de jaj, az ő fényes és koszorús napjaik is csizmát húznak 's már indulóba voltak:

„Kedvesem,” monda a' báróné.

„Szivem,” monda a' báró.

„Ezek a' durva, lármás emberek — “

„Mi? asszonyom!” monda a' báró felriadva.

A' báróné az ablakból, mellynél állának, az udvarra alá mutata, hol a' semmit sem gyanító haragos-zöldek egy két vaddisznóra készülve jókora bucsu kortyokat nyelének.

„Vadász kíséretem, asszonyom” monda a' báró.

„Bocsásd szárnyokra, szerelmesem” dunogá a' báróné.

„Elbocsássam!” kiálta a' báró, elképpedve.

„Az én kedvemért,” vizonzá a' báróné.

„Az ördög' kedvéért asszonyom!” felele a' báró.

Minek következtében a' báróné elsikoltá magát 's lerogyék a' báró lábaihoz.

A' báró mit tehete? a' szoba leányt hívá 's az orvos után ordíta; 's aztán kirohanván az udvarra, megrugdosá a' legjobban neki szokott két haragos-zöldet, 's össze káromolván a' többi, elküldé az — hagyjuk annyiban akár hová. Nem tudom hogy mondják németül, különben kimelésből úgy kitemtem volna.

Nem az én dolgom megmondani micsoda módon, vagy micsoda úton tud némelly feleség némelly férjet úgy ránczba szedni; ámbár van nekem e' felől saját véleményeim, 's szabad gondolnom, hogy egy parlament tagjának sem kellene megházasodni annyiban, hogy minden négy házas tag közül, háromnak felesége' lelkiismerete szerint (ha van e' féle portéka) kell szózatolnia 's nem a' magáé szerint. Most

csak azt kell elbeszelnem, hogy Bierrausch báróné valahogy, egy vagy más úton nagy ellenőrséget szerze Bierrausch báró felett, és hogy lassankint, apránként, naponként, évenként a bárónak meg kelle bukni valamely vitatott kérdésben, vagy valami vén gebe ravaszul kivétel a nyeregből, és hogy a midőn ő negyvennyolcz vagy illy forma éves kövér, derék fickó vala, nem volt a házában lakoma, nem vigalom, nem vadász sereg, nem vadászat — röviden, semmi a mit ő szeretett vagy megszokott 's ámbár vad mint egy orosz lány, 's vakmerő mint a vas, egészen le vala gyurva és téve saját nője által, saját donnersbergi kastélyában.

De a báró viszályainak summája nem csak ennyiből áll. Menyekzője után mintegy évvel egy tenyeres talpas kis báró jöve a világra, ki nek tiszteletére egy nagy rakás rákétát bocsátának fel és egy nagy rakás pohár bort ivának meg; de a közelebbi éven eljöve egy kis báróné, 's a következő éven ismét egy kis báró, és így minden éven vagy egy báró urfi vagy egy báró kisasszony ('s egyik éven mindkettő egyszerre), míg a báró azon vevé magát észre, hogy tizenkét darabból álló kis családnak apja. Minden illy évenkénti alkalommal a nagy tiszteletű von Schwellenhausen báróné görcsösen érzelgett az ő gyermekének Bierrausch bárónénak jóllétiért; és ámbár nem vették észre, hogy valami anyagi segédet nyújtott volna leánya jobban létére, kötelességének tartá mégis olly érzékenynek lenni a donnersbergi kastélyban, a millyen csak lehet 's idejét két részre osztván, egyikben a báró háztartásáról tön erkölcsi megjegyzéseket, a másikban szerencsétlen leánya mostoha sorsán siránkozáék. 'S ha a donnersbergi báró ezért egy kissé megsértetve 's felingerülve bátorságot von 's azt találá mondani, hogy az ő nőjének legalább nincs rosszabbul dolga, mint a más bárók nőinek, von Schwellenhausen báróné minden embert tanúnak szólíta, hogy

leánya szenvedéseiben csak ő egyedül veszen részt; mire rokonai és barátai megjegyzék, hogy az asszonyság igazán sokkal többet sir mint a veje, és ha valahol kőszívű vad állat létezik, a donnersbergi báró az.

A szegény báró ture a mig lehet, 's mikor nem bír tovább túrni, elveszté étvágyát és jókedvét, és komorán 's elcsüggedve leüle. De még gonoszabb bajok is valának számára tartva 's midőn ezek is eljöttek, még búsabb és epésebb lett. Az idők megváltoztak. Megadósodott. A donnersbergi pénzládák fenéig ürülének, ámbár a von Schwellenhausen család kimeríthetlenségnek tartá, és midőn Bierrausch báróné éppen a tizenharmadik ágat vala a törzsök fába oltandó, Bierrausch felfedezé, hogy nincs módja megtölteni azokat.

„Teljességgel nem tudom mit csináljak,“ monda a báró. „Én bizony talán megölöm magamat.“

E' fényes eszme vala. A báró felveve a közelebb álló tálasról egy régi vadász kést, kifené a csizmája talpán, 's megkínálá vele a gégejét.

„Hm!“ monda a báró: „Maglehet, hogy nem elég éles.“

A báró megint megféné 's új próbát teve, midőn kezét egy éles sikoltás megállíta. A vísítás a kis bárók és bárónék közül jött, kiknek nevelő szobája egy magasban álló toronyban vala, vasrostélyos ablakokkal, hogy ki ne bukjanak a vár' árkába.

„Ha nőtelen valék,“ monda a báró sohajtva, ötvenszer is túl eshettem volna rajta, háboriás nélkül. Hallod! Vigy egy flaskó bort, 's a legnagyobb pipámat a kis boltos szobába a teremén túl.“

Egy inas nagyon szeliden végrehajtá a báró parancsát amúgy egy fél óra alatt, 's Bierrausch erről tudósítatva a boltos szobába lépdete, mellynek falai setét színű, simított desz-

kával levén kirakva, szintúgy tündöklöttek a tűzhelyre halmozott langalló hasáboktól. A' flaskó és pipa készen állottak, 's a' hely egészben nagyon kényelmesen nézett ki.

„Hagyd itt a' mécsest“, monda a' báró.

„Egyebet nem parancsol Nagysád?“ tudakozá a' legény.

„A' szobát,“ viszonzá a' báró. A' legény engedelmeskedék, és a' báró béreateszlé az ajtót.

„Kiszívom az utósó pipát,“ monda a' báró, „'s aztán túl adok mindenen.“ Ennél fogva, az asztalra tevén a' kést, míg szüksége leend reá 's felhajtván egy néhány jó pohár bort, a' széknek veté hátát. kinyujtá lábait a' tűz előtt 's pufogatni kezdé.

Elmélkedék sok dolgokról — jelen bajairól 's nótelésége' eltölt napjairól és a' haragos-zöldekről, kik régóta elszéledtek alá 's fel az országban, senki sem tudá hová, kettőt kivéve, kiknek szerencsétlenségökre fejöket vették, 's négyet, kik az itallal ölték meg magukat. Képződése a' medvéken 's vaddisznókon járt vala, midőn poharának fenéig ürítése' alkalmával szemeit felemelé 's csak akkor sejté határtalan megütközéssel, hogy nincs egyedül.

Nem, nem vala; mert túl felől a' tűz előtt ült egybe fogott karokkal egy ocsmány ránczos alak mélyen béesett 's vérrel elfutott szemekkel, és össze csepült, borzos, fekete durva hajtól árnyékszott mérték felett hosszú, halott forma arczczal. Setét kékes színű, hosszú dolmány nemű öltönyt visele, melly, a' mint figyelmes nézése után a' báró észreuvé, koporsó rúdakkal vala részint békapcsolva, részint elől egész aljig a' széle megrakva. Lábai is koporsó fedelekkbe, mint valami lovagi lábvasakba valóának bészelenvezve, 's bal vállára rövid porros felső ruha vetve, melly valami koporsótakaró maradványból készültnek látszék. Ügyet

sem vetett a' báróra, hanem merőn nézé a' tüzet.

„Hallod!“ monda a' báró, dobogván a' lábával, figyelmet ébresztendő.

„Hallod!“ viszonzá az idegen, szemeit, de nem arczát, vagy magát a' báró felé fordítván.

„'S aztán?“

„'S aztán!“ viszonzá a' báró, legkisebbé sem hunnyáskodva még siket szózatára 's fénytelen szemein. „Azt nekem kellene kérdeni. Hogy jöttél ide?“

„Az ajtón,“ viszonzá az alak.

„Mi vagy?“ mond a' báró.

„Ember“ viszonzá az alak.

„Nem hiszem,“ mond a' báró.

„Higyd vissza hát,“ monda az alak.

„Vissza hiszem“ felele a' báró.

Az alak nézé egy ideig a' Donnersbergi merész bárót, 's aztán így szóla barátságosan.

„Téged nem lehet sarkodból kivetni látom. Én nem vagyok ember!“

„Mi vagy hát?“ kérdé a' báró.

„Nemtő,“ viszonzá az alak.

„Nem igen hasonlítasz hozzá,“ torlá vissza a' báró csúfolkodva.

„Én a' kétségbeesés' és öngyilkosság' nemtője vagyok,“ monda a' jelenség. „Most már ismersz.“

Ezen szókkal a' báró felé fordula a' jelenség, mintha beszélgetésre készülne — és, nagyon különös, félre veté felső ruháját, 's egy czöveket mutatván, melly dereka' kellő közepén vala keresztül verve, egy rántással kihúzá 's olly hidegen az asztalra tevé, mintha séta pálczája lett volna.

„No's,“ monda az alak, a' vadász késre pillantva, „készen vagy-e számomra?“

(Vége közelebről.)